

KORTE UITEENZETTING CH5-BESLUIT VAN HET CONSTITUTIONEEL HOF VAN SURINAME

**Een publicatie ten behoeve van SRiS (Stichting voor de Rechtsorde in Suriname)*

Ter openbare zitting van woensdag 23 augustus 2023 heeft het Constitutioneel Hof van Suriname (CHof) op het vijfde bij het CHof ingediende verzoekschrift, om wetgeving en/of een bestuursbesluit te toetsen, zijn beslissing gepresenteerd. Op 08 augustus 2022 was, in overeenstemming met alle wettelijke vereisten, het vijfde verzoekschrift ingediend bij het CHof door de Surinaamse advocaten Milton A. Castelen en Murwin Dubois.

In hun verzoekschrift hebben de advocaten gevraagd om het Wetboek van Strafvordering (Sv) [*Wet van 23 november 1977, houdende vaststelling van een nieuw Wetboek van Strafvordering (S.B. 1977 no. 94), gelijk zij luidt a de daarin aangebrachte wijzigingen bij S.B. 1980 no. 116, S.B. 1982 no. 84, S.B. 1989 no. 98, S.B. 1989 no. 100, S.B. 2002 no. 67, S.B. 2002 no 68, S.B. 2002 no. 70, S.B. 2002 no. 71, S.B. 2004 no. 73, S.B. 2004 no. 105*], althans gedeelten daarvan, te weten de artikelen 261 jo. 263 leden 1 en 3, 364, 366 en 369 Sv., te toetsen op de verenigbaarheid met het recht op non-discriminatie en het recht op een eerlijk (strafrechtelijk) proces. Volgens de Wet op het Constitutioneel Hof moet de toetsing plaatsvinden aan bepalingen van de Grondwet en/of aan eenieder verbindende bepalingen van internationale verdragen.

De advocaten hebben het CHof gevraagd om te toetsen of de rechtsfiguren verstek en verzet op zichzelf en in relatie tot het recht op hoger beroep, zoals ze zijn opgenomen in de artikelen 261 jo. 263 leden 1 en 3, 364, 366 en 369 Sv, al dan niet in strijd zijn met het recht op non-discriminatie en het recht op een eerlijk (strafrechtelijk) proces. Het recht op non-discriminatie en op een eerlijk (strafrechtelijk) proces zijn volgens de advocaten voor eenieder gegarandeerd in de artikelen 14 leden 1, 3 (d) en 5 en 26 van het Internationaal Verdrag inzake Burger en Politieke rechten (IVBPR), de artikelen 1, 8 leden 1 en 2 (d) (h) en 24 van het Amerikaans Verdrag voor de Rechten van de Mens (AVRM) en/of de artikelen 8, 10, 11 en 12 lid 1 van de Grondwet van de Republiek Suriname (GW).

De advocaten hebben in een 40 pagina's tellend verzoekschrift, onderbouwd met gezaghebbende nationale en internationale rechtsbronnen, betoogd dat de rechtsfiguren verstek en verzet op zichzelf en in relatie tot het recht op hoger beroep, zoals geregeld in het Wetboek van Strafvordering, strijdig zijn met het recht op non-discriminatie en een eerlijk (strafrechtelijk) proces. Het uitgangspunt van hun betoog is dat elke verdachte het RECHT heeft om bij de behandeling van hun strafzaak ter terechtzitting aanwezig te zijn. Dit recht kan de verdachte op twee manieren uitoefenen. De verdachte kan in persoon aanwezig zijn met of zonder een raadsman. Maar de verdachte mag er ook voor kiezen om niet in persoon aanwezig te zijn, maar wel vertegenwoordigd door een raadsman (een advocaat). De door de advocaten gevraagde toetsing door het CHof is toegespitst op de situatie waarin een verdachte ervoor kiest om aanwezig te zijn, niet in persoon, maar via vertegenwoordiging door een raadsman.

Het eerste deel van het getoetste artikel 261 Sv, dat handelt over verstek in het geval waarin een verdachte NIET in persoon en ook NIET vertegenwoordigd is ter terechtzitting, heeft het CHof NIET in strijd bevonden met het recht op gelijkheid en non-discriminatie. En in samenhang gelezen met artikel 364 (verzet) is het eerste deel van artikel 261 ook NIET in strijd met het recht op een eerlijk (strafrechtelijk) proces bevonden.

Het tweede deel van de tekst van artikel 261, dat ook over verstek handelt, maar dan in het geval waarin de verdachte NIET in persoon ter terechtzitting is, maar WEL vertegenwoordigd is, in samenhang gelezen met artikelen 263 leden 1 en 3, 366 en 369 van de Wetboek van Strafvordering, heeft het CHof WEL in strijd bevonden met artikel 14 leden 1, 3 (d) en 5 IVBPR en artikel 8 leden 1 en 2 (d) (h) AVRМ, de artikelen 8, 10, 11, en 12 lid 1 Grondwet, artikel 26 IVBPR en art 1 jo. 24 AVRМ. Met dit besluit heeft het CHof vastgesteld dat die artikelen discriminatoir zijn en het recht op een eerlijk (strafrechtelijk) proces schenden.

Wat betekent deze beslissing van het CHof voor strafprocessen ter terechtzitting op en na de datum van woensdag 23 augustus 2023?

1. Elke verdachte heeft het recht om bij de behandeling van zijn strafzaak ter terechtzitting aanwezig te zijn.
2. Dit recht mag de verdachte uitoefenen door in persoon aanwezig te zijn met of zonder een raadsman. Maar ook door niet in persoon aanwezig te zijn, maar wel vertegenwoordigd door een raadsman.
3. Van een verstekproces (een proces niet op tegenspraak) is daarom alleen sprake als de verdachte niet in persoon aanwezig is en ook niet door een raadsman vertegenwoordigd is.
4. Een verdachte die niet in persoon aanwezig, maar wel vertegenwoordigd is door een raadsman moet door de rechter in staat gesteld worden om een volwaardige verdediging te voeren. Dat wil zeggen dat er in dat geval op tegenspraak geprocedeerd moet worden.
5. Tegen een verdachte die niet in persoon aanwezig is maar wel vertegenwoordigd is door een raadsman wordt er dus geen verstekvonnis gewezen, maar een vonnis op tegenspraak.
6. De rechter is verplicht om in een procedure waarin een verdachte niet in persoon aanwezig is maar wel vertegenwoordigd is door een raadsman, het gevoerde verweer door de raadsman integraal mee te wegen bij het doen van een uitspraak.
7. De verdachte die niet in persoon aanwezig was maar wel vertegenwoordigd was door een raadsman, hoeft tegen een veroordelend vonnis geen verstekproces meer te voeren.
8. Tegen een veroordelend vonnis uitgesproken in een strafzaak, waarin de verdachte niet in persoon aanwezig was maar wel vertegenwoordigd was door een raadsman, kan er rechtstreeks hoger beroep worden ingesteld.

Noot:

- A. De indienende advocaten, mrs. M. Castelen en M. Dubois, hebben het CHof niet gevraagd te toetsen de situatie waarin een verdachte ter terechtzitting niet in persoon verschijnt en ook niet vertegenwoordigd wordt door een raadsman.
- B. De indienende advocaten ondersteunen het besluit van het CHof dat er geen strijdigheid is met het recht op non-discriminatie en het recht op een eerlijk (strafrechtelijk) proces, indien de situatie waarin een verdachte niet in persoon ter terechtzitting verschijnt en ook niet vertegenwoordigd wordt door een raadsman, wordt aangemerkt als een verstekproces.
- C. Ook ondersteunen de indienende advocaten het besluit van het CHof dat het niet strijdig is met het recht op non-discriminatie en het recht op een eerlijk (strafrechtelijk)proces, dat het Wetboek van Strafvordering de bij verstek veroordeelde verdachte de mogelijkheid geeft om middels een verzet-procedure in eerste aanleg een uitspraak op tegenspraak te verkrijgen.
- D. Waarover het CHof zich niet heeft uitgesproken in besluit CH-05 is de vraag of tegen een veroordelend verstekvonnis hoger beroep kan worden ingesteld zonder eerst verzet te moeten instellen. De indienende advocaten betogen dat ook tegen een verstekvonnis rechtstreeks hoger beroep ingesteld moet kunnen worden. Het recht op hoger beroep komt eenieder toe tegen wie een veroordelend vonnis is gewezen. De vereisten van verzet en de persoonlijke verschijning van de verdachte in de verzet-procedure, om pas dan in hoger beroep te kunnen gaan, zijn daarom in strijd met het recht op non-discriminatie en het recht op een eerlijk (strafrechtelijk)proces.

SAMENSTELLERS

Mr. Milton Andy Castelen, LLM & LLM

Advocaat bij het Hof van Justitie van Suriname
M.A. Castelen Legal & Policy Consultancy

Mr. Murwin Dubois

Advocaat bij het Hof van Justitie van Suriname
Dubois & Partners Legal
